

OSALLISUUS JA TUKI -HANKKEEN TULOKSELLISUUS
JA KUSTANNUSVAIKUTTAVUUS

Tiivistelmä hankkeen tuloksellisuudesta

Hankkeen tuen piiriin on tähän mennessä (marraskuu 2018) ohjautunut yhteensä 39 nuorta. Näistä 12 oli mukana vain lyhyen ajan, kuten saamassa tietoa palveluista. 12 nuoren tilanne edellytti pidempiaikaista tukea ja tiiviimpää työskentelyä.

Hankkeen tuloksellisuutta voidaan havainnollistaa 39 nuoren osalta seuraavalla koonnalla:

- 8 nuorta pääsi / jatkoi keskeytyneitä opiskeluita
- 8 nuorta sitoutui hoitoon / tukeen julkisella sektorilla
- 3 nuorta sai työpaikan
- 2 nuorta tuettiin koulun / opiskelujen loppuunsaattamisessa
- 12 nuorta tuettiin itsenäistymisessä tai asumisen onnistumisessa
- 9 nuorelle annettiin neuvontaa ja tukea velkatilanteidensa selvittämisessä

Edellä kuvatut tilastotiedot antavat yhden näkökulman toiminnan tuloksellisuudesta. Ne eivät kuitenkaan kerro niistä pienistä, mutta merkityksellisistä muutoksista yksilöissä, joita työ on saanut aikaan. Nuoren elämänhallinnan paraneminen, itsetunnon kohentuminen tai uuden suunnan löytäminen elämään eivät näy yksilötilastoissa, mutta ovat merkittävässä roolissa ohjaamassa nuoren elämää.

Konkreettisten, yksilöissä aikaansaatuisten tulosten ja muutosten lisäksi kiinnostavaa on pohtia työn kustannusvaikuttavuutta. SROI-menetelmä¹ on tarkoitettu organisaatioiden ja projektien taloudellisen, yhteiskunnallisen ja ympäristöön liittyvän vaikuttavuuden arviointiin. Menetelmä perustuu arviointitutkimukseen, sosiaaliseen tilinpitoon ja kustannus-hyötyanalyysiin. SROI:n avulla selvitetään, miten ja kuinka paljon organisaatio tai projekti tuottaa *hyötyjä ja miten hyödyt voidaan ilmoittaa rahana*. Tulosten euroiksi muuttaminen ei aina ole edes haaste, jos käytössä oleva mittari on jo valmiiksi rahaperusteinen. Esimerkiksi palkkatuella työllistettyjen työntekijöiden nettotulojen lisäys voidaan laskea nettopalkkatuen ja vaihtoehtoisessa tilanteessa eli pitkään kestäneessä työttömyydessä saatavan nettotyömarkkinatuen erotuksena. Usein kuitenkin mittaukseen tulevilla hyödyillä tai haitoilla ei ole markkinapohjaista raha-arvoa.

Mikäli aikaansaadulle tulokselle tai muutokselle ei suoraan ole olemassa rahallista arvoa, voidaan asiaa lähestyä siltä kannalta, että mikä muu tiedossa oleva toiminta – jolla on olemassa rahallinen arvo – voisi saada saman tuloksen aikaan. Esimerkiksi asiakkaan arjenhallinnan kehittyminen on tulos, jolle ei suoraan ole rahallista mittaria. Tällaisissa tapauksissa SROI-arvioinnissa hyödynnetään ns. korvikemuuttujia, eli etsitään toimija tai toiminta, joka tuottaa arjenhallinnan edistymistä ja jonka kustannus tiedetään. Tätä tiedossa olevaa kustannusta voidaan käyttää oman toiminnan rahallisen hyödyn määrittämiseen. Eli mitä vastaavan tuloksen aikaansaaminen olisi maksanut, jos joku toinen toimija olisi sen tuottanut.

Osallisuus ja tuki -hankkeen kustannusvaikuttavuutta haarukoidaan 12 asiakasesimerkin kautta. Haarukoinista puhutaan siksi, että absoluuttisten kustannushyötyjen osoittaminen ei näillä resursseilla ole mahdollista. Tärkeää on luoda kuvaa siitä, miten eri tavoin tuloksellisuutta voidaan esittää rahamääräisesti.

seuraavien sivujen esimerkit osaittavat, että 12 asiakkaan osalta laskennalliset kustannushyödyt ovat hankkeessa tähän mennessä 46 906 euroa. Nämä 12 esimerkkiä laskentamalleineen on kuvattu seuraavissa case-esimerkeissä.

Asiakasesimerkkien jälkeen raportin lopussa on pohdittu yleisesti nuorten syrjäytymisen ehkäisyn kustannusvaikuttavuutta, luotu katsaus tätä käsittelevään tutkimuskirjallisuuteen sekä esitetty kaksi skenaariota, joissa on pohdittu sitä, millaisia kustannuksia yhteiskunnalle olisi voinut koitua, mikäli hanketoimijat eivät olisi päässeet puuttumaan kahden hankkeeseen ohjautuneet nuoren elämään.

¹ Klemelä, Juha (2016) Järjestöt, vaikuttavuus & raha. SROI-arviointimenetelmä. SOSTEn julkaisu 1/2016.

12 asiakastapausta toiminnasta ja sen tuloksellisuudesta

CASE 1

Lähtötilanne

- 24-vuotias nainen, lukio suoritettuna, ammatillinen koulutus keskeytynyt. Ei työkokemusta. Ollut poissa opinnoista/työelämästä 4,5 vuotta työskentelymme alkaessa.
- Kärsii masennus- ja ahdistusoireilusta.
 - o Hoitokontakti psykiatrian poliklinikalle on olemassa, mutta ei ole sitoutunut käynteihin.
 - o Päihdekäyttö sotkee hoitoa.
- Taloustilanne haastava, muovikasseittain perintäkirjeitä ja pikavippejä. Ei luottotietoja.
- Asiakas on asunnoton
- Läheissuhteissa paljon haasteita

Suunnitelma ja työskentely

- Työskentely aloitettiin elokuussa 2016. Tapaamiset keskimäärin 1 krt/vko noin vuoden ajan. Sen jälkeen seurantakäyntejä muutaman kuukauden välein.
- Suunnitelmassa työskentelylle asetetut tavoitteet: itsenäisen asumisen tukeminen, psyykkisen hyvinvoinnin tukeminen (lähinnä hoitoon kiinnittymisen kautta), elämän mielekkyyden lisääminen (ihmissuhteiden ristiriitoja ratkaisemalla ja etsimällä tekemistä arkeen)
- Käyntien sisältönä aluksi taloustilanteen selvittäminen: otettiin selvää velkamäärästä, velkojen vanhenemisesta jne. Tehtiin suunnitelmia siitä, miten taloudellinen pärjääminen olisi mahdollista, vaikka saisi oman asunnon.
 - o Hanketyöntekijän ohjaamana asiakas päätyi kiinnittymään sosiaalitoimen välitystili -asiakkaaksi
- Yhdessä pohdittiin asumisen vaihtoehtoja -> Kun asiakas sai tehtyä päätöksen, hän ohjattiin asunnon hakemisessa, avustettiin muutossa, etuuksien hakemisessa jne.
- Työskentelyssä kiinnitetty huomiota myös asiakkaan läheissuhteisiin. Järjestetty tapaamisia erilaisilla kokoonpanoilla, tehty ”pelisääntöjä” yhteydenpidolle jne.
- Asiakasta kuljettiin aluksi hoitokäynneille psykiatrian poliklinikalle ja niillä käynneillä oltiin myös mukana ”välimiehenä” lääkärin ja asiakkaan välillä -> Luottamussuhde alkoi hoitoa kohtaan hiljalleen vahvistua

Muutos, eli tilanne työskentelyn päättyessä

- Asiakkaalla on oma asunto.
- Velkatilanne on hallinnassa. Asiakas on edelleen sitoutunut välitystiliin. Lisää velkaa ei ole muodostunut enää syksyn 2016 jälkeen. Asiakkaan opintolainalle saatiin haettua Kelan maksupäätös. Asiakkaalla luultavasti lähiaikoina mahdollisuus hakeutua velkajärjestelyyn.
- Asiakas on aloittanut säännöllisen terapian syksyllä 2017.
- Kelan kuntoutusjakso masennusta sairastaville nuorille käyty.
- Väärinkäyttöön liittynyt lääkitys on purettu ja nyt lääkitys tukee vointia tarkoituksenmukaisemmalla tavalla.
- Välit läheisiin ovat edelleen ajoittain haastavat, mutta kehitystä on tapahtunut paljon.

Tulosten rahamääräistäminen

Aikaansaatu tulos	Esimerkki toiminnasta/palvelusta, joka tuottaa vastaavaa tulosta	á Hinta, €	Määrä	Yhteensä, €
Asunnon saaminen	Sosiaalityöntekijä auttaa saamaan asiakkaalle asunnon. Sosiaalityöntekijän tapaaminen 7 kertaa	88	7	616
Velkakierteen katkaisu	Kunnan velkaneuvonnassa asiointi 6 kertaa	76	6	456
Etuusasioiden kuntoon saaminen	Sosiaalityöntekijän tuki Kela-asioinnin kanssa, tapaaminen 4 kertaa	88	4	352
Palveluohjaus terapiaan	Terveystieteiden tapaaminen 5 kertaa	52	5	260
Lääkkeiden väärinkäytön lopettaminen	Ryhmämuotoiseen toimintaterapiaan osallistuminen 6 kertaa	32	6	192
Väliin korjautuminen läheisiin	Kunnan perhetyön interventio perheeseen, 5 kertaa	88	5	440

Case 1:n kokonaiskustannushyöty on edellä kuvatun laskelman mukaan 2 316 euroa.

CASE 2

Lähtötilanne

- 20-vuotias nainen. Työskentelyn alkaessa on juuri valmistumassa ammatillisesta koulutuksesta. Työkokemusta ei ole. Opinnoissa ollut haasteita.
- Asuu vanhempiensa luona. Perheessä on monenlaisia sosiaalisia ongelmia.
- Asiakkaalla on sekä psyykkistä oireilua että synnynnäisiä fyysisiä rajoitteita, jotka vaikeuttavat arkea.
- Akuuttipsykiatrisia on katkonainen hoitosuhde, fyysisiin oireisiin ei ole hakenut/saanut apua.

Suunnitelma ja työskentely

- Asiakastyöskentelyn tavoitteeksi asetetaan jatkopolun löytäminen ammattiin valmistumisen jälkeen sekä itsenäistyminen kotoa.
- Aktiivinen asiakkuus (tapaamiset viikoittain) syyskuusta 2016 maaliskuulle 2017. Sen jälkeen tapaamisia noin 3 viikon välein marraskuulle 2017 asti. Edelleen puhelinyhteydenpitoa epäsäännöllisesti.
- Asiakkaalla itsellään toive työpaikan löytämisestä. Melko pian työskentelyn edetessä käy kuitenkin selväksi, että psyykkiset ja fyysiset rajoitteet haittaavat arkea siinä määrin, ettei työllistyminen ole mahdollista.
 - o Asiakkaan kanssa käynnistetään vointiin liittyviä arvioiteja. Hänet ohjataan työttömien terveystarkastukseen ja psykiatrisen hoito siirretään perusterveydenhuollon puolelle, jotta asiakkaalle mahdollistuu tarkoituksenmukaisempi hoito. (käy työskentelyn keskivaiheilla psykiatrisen ryhmätoiminnassa kuntouttavan työtoiminnan sopimuksella)
 - o Sekä asiakkaan että hänen äitinsä kanssa käydään keskusteluja rajoitteiden hyväksymisestä ja mahdollisuuksista suuntautua muualle kuin suoraan avoimille työmarkkinoille.
- Asiakkaan kanssa hoidetaan etuusasioita, etsitään yhdessä mahdollisia asuntoja (tutustuttiin mm. tuetun asumisen mahdollisuuksiin) ja hoidetaan arjen käytännön asioita.

Muutos, eli tilanne työskentelyn päättyessä

- Asiakas muuttaa itsenäiseen asumiseen Nokialle ja kiinnittyy siellä TE-palveluihin. Asiakas käy ”työpajalla” säännöllisesti. Työkykyä selvittävät tutkimukset ovat kesken, mutta etenevät.
- Asiakkaan arkeen liittyy edelleen monia haasteita, etenkin asiakkaan impulsiivisuuden vuoksi. Asiakas kuitenkin tunnistaa omia haasteitaan aiempaa paremmin, kun niitä on tehty hänelle näkyväksi - > *toiveissa on, että saa tätä kautta oireitaan hallintaan tulevaisuudessa.*

Tulosten rahamääräistäminen

Aikaansaatuu tulos	Esimerkki toiminnasta/palvelusta, joka tuottaa vastaavaa tulosta	á Hinta, €	Määrä	Yhteensä, €
Asunnon saaminen	Sosiaalityöntekijä auttaa saamaan asiakkaalle asunnon. Sosiaalityöntekijän tapaaminen 3 kertaa	88	5	440

Case 2:n kokonaiskustannushyöty on edellä kuvatun laskelman mukaan 440 euroa.

CASE 3

Lähtötilanne

- 23-vuotias nainen.
- Korkeakoulututkinto, mutta jo opintojen loppuvaiheessa tiennyt, että ei pysty kyseisellä alalla työskentelemään.
- Hakenut uutta opiskelupaikkaa, mutta työskentelyn alkaessa suunnitelmat ovat avoimia.
- Asuu vanhempiensa luona.
- Kärsii voimakkaista ahdistusoireista, joihin liittyy myös syömishäiriöproblematiikkaa. Ei pysty juuriin poistumaan kotoa. Perusterveydenhuollon psykiatriisiin palveluihin on kiinnittynyt.
- Paljon asioita jäänyt hoitamatta tai ”puolitiehen”. Esim. sairausloma on päätynyt useampi kuukausi sitten, mutta työttömäksi ei ole saanut ilmoittauduttua.

Suunnitelma ja työskentely

- Työskentely aloitetaan kesäkuussa 2017. Aktiivista työskentelyä syyskuuhun 2017, jonka jälkeen seuranta epäsäännöllisesti.
- Työskentelyn tavoitteeksi asetetaan ahdistuksen hallintakeinojen harjoittelu ja sitä kautta arjen sujuvoittaminen. Lisäksi tavoitteena on etuusasioiden saaminen kuntoon sekä mahdollisten jatko-opintojen mahdollistaminen. Mahdollisuutena puhutaan myös kesätyöpaikan etsimisestä.
- Käynneillä hoidetaan yhdessä arjen asioita ja keskustellaan. Asiakasta tsemptataan kotoa lähtemiseen ja siitä pyritään luomaan rutiinia.
- Opintopaikan saamisen varmistuttua asiakasta autetaan alkuun opintojen kanssa. Esim. muuttoon ja etuuksiin liittyviä kysymyksiä käydään läpi yhdessä ja toteutetaan käytännössä. Asiakasta autetaan löytämään ympärilleen tarpeelliset palvelut uudesta opiskelukaupungista (mm. psykoterapeutin etsinnässä avustettiin).

Muutos, eli tilanne työskentelyn päättyessä

- Asiakas työllistyi työskentelyn aikana kesätyöhön. Työllistyi samaan kesätyöpaikkaan sekä kesällä 2017 että kesällä 2018.
- Uudet opinnot käynnistyivät toisella alalla yliopistossa. Opintojen alettua itsenäistyi vanhempien luota omaan asuntoon hanketyöntekijöiden tukemana.
- Asiakas on kiinnittynyt Kelan myöntämään terapiaan, mikä tukee hänen vointiaan.
- Hoitamatta olleet etuusasiat saatettiin ajan tasalle.

Tulosten rahamääräistäminen

Aikaansaatuu tulos	Esimerkki toiminnasta/palvelusta, joka tuottaa vastaavaa tulosta	á Hinta, €	Määrä	Yhteensä, €
Asunnon saamisen tukeminen	Sosiaalityöntekijä auttaa saamaan asiakkaalle asunnon. Sosiaalityöntekijän tapaaminen 3 kertaa.	88	3	264
Asumisen tukeminen	Asumisneuvonnan käynti 5 kertaa	64	5	320

Kesätyöpaikan saaminen	Yksityisen rekrytointifirman käyttäminen	330	1	330
Opintoihin tukeminen	Opinto-ohjaajan tuki 5 kertaa	82	5	410
Palveluihin kiinnittymisen tukeminen	Etsivän nuorisotyön tapaaminen 10 kertaa	44	10	440
Etuusasioiden kuntoon saaminen	Sosiaalityöntekijän tuki Kela-asioinnin kanssa, tapaaminen 2 kertaa	88	2	176

Case 3:s kokonaiskustannushyöty on edellä kuvatun laskelman mukaan 1 940 euroa.

CASE 4

Lähtötilanne

- 22-vuotias mies, ammatillinen tutkinto. Ollut hetken töissäkin. Työskentelyn alkaessa on ollut 9 kuukautta vailla työtä/opintoja.
- Kärsii ahdistuksesta ja monenlaisista pakko-oireista, jotka vaikuttavat arkeen merkittävästi. Perusterveydenhuollon psykiatriin palveluihin on osittain kiinnittynyt.
- Paljon hoitamattomia asioita.

Suunnitelma ja työskentely

- Työskentely aloitetaan syyskuussa 2017. Asiakasta tavataan aktiivisesti (viikoittain tai kahden viikon välein) maaliskuulle 2018. Sen jälkeen seurantakäyntejä noin kerran kuukaudessa.
- Työskentelyn tavoitteiksi nostetaan opiskelu/työelämävaihtoehtojen selvittäminen sekä arjenhallinnan tukeminen.
- Asiakkaan kanssa selvitetään erilaisia opintovaihtoehtoja ja erityisesti kesken jääneiden lukio-opintojen jatkomahdollisuuksia.
- Asiakasta pyritään tukemaan terveydenhuollossa kesken olleiden tutkimusten viemisessä loppuun.
- Etuusasioita ja taloudellista pärjäämistä selvittää myös yhdessä.
- Asiakkaan vointia pyritään tukemaan keskusteluilla.

Muutos, eli tilanne työskentelyn päättyessä

- Ylioppilastutkinto syksyllä 2018. Jatko-opiskelu tavoitteena.
- Asiakkaalla on edelleen pakko-oireita, mutta arki sujuu.
- Asiakas on kiinnittynyt perusterveydenhuollon psykiatriin palveluihin ja vertaistukiryhmään

Tulosten rahamääräistäminen

Aikaansaatu tulos	Esimerkki toiminnasta/palvelusta, joka tuottaa vastaavaa tulosta	á Hinta, €	Määrä	Yhteensä, €
Arjenhallinnan tukeminen	Asumisneuvonnan käynti 8 kertaa	64	8	512
Opintoihin tukeminen	Opinto-ohjaajan tuki 10 kertaa	82	10	820
Etuusasioiden kuntoon saaminen	Sosiaalityöntekijän tuki Kela-asioinnin kanssa, tapaaminen 4 kertaa	88	4	352
Palveluihin kiinnittymisen tukeminen	Etsivän nuorisotyön tapaaminen 10 kertaa	44	6	264

Case 4:n kokonaiskustannushyöty on edellä kuvatun laskelman mukaan 1 948 euroa.

CASE 5

Lähtötilanne

- 19-vuotias nainen, raskaana
- Osastohoidossa mielenterveydellisten haasteiden vuoksi.
- On asunut itsenäisesti, mutta asuminen on ollut vaikeaa. Itsestä huolehtiminen on ollut haasteellista.

Suunnitelma ja työskentely

- Tavoitteet: erilaisten asumismuotojen selvittäminen, pärjääminen syntyvän vauvan kanssa.
- Aktiivista työskentelyä (useampi tunti viikossa) noin kuukauden ajan. (Loka-marraskuu 2017)
- Työskentelyn aikana selvitettiin asumisvaihtoehtoja, tehtiin tuettavaan asumista varten tarvittavat hakemukset ja autettiin käytännön tasolla muuton toteuttamisessa

Muutos, eli tilanne työskentelyn päättyessä

- Asiakas muutti kevyesti tuetun asumisen yksikköön. Asiakas vastusti muuttoa ensin kovastikin, mutta hanketyöntekijän rohkaisemisen kautta suostui ensin tutustumaan ja lopulta muuttamaankin.
- On pärjännyt vauvan kanssa. Osastojaksoja asiakas ei ole enää tarvinnut.

Tulosten rahamääräistäminen

Aikaansaatuu tulos	Esimerkki toiminnasta/palvelusta, joka tuottaa vastaavaa tulosta	á Hinta, €	Määrä	Yhteensä, €
Asunnon saaminen	Sosiaalityöntekijä auttaa saamaan asiakkaalle asunnon. Sosiaalityöntekijän tapaaminen 10 kertaa.	88	10	880
Tuki arjenhallinnassa	Asumisneuvonnan kotikäynti 15 kertaa	64	15	960
Osastojaksojen poistojäänti	Osastopäivän hinta (psykiatrisen osastohoito)	725	10	7250

Case 5:n kokonaiskustannushyöty on edellä kuvatun laskelman mukaan 9 090 euroa.

CASE 6

Lähtötilanne

- 21-vuotias nainen. Ammatillinen koulutus on ja katkonaista työhistoriaakin.
- Käyttää lähes kaiken aikansa nukkumiseen ja tietokoneella oleilemiseen. ADHD-diagnosi.
- Hakeutunut muutamia kertoja päivystykseen paniikkioireilun vuoksi.
- Asunto kaoottinen, samoin taloustilanne. Arjen hallinta hukassa.
- Statukseltaan työtön. Sosiaaliseen kuntoutukseen on sopimus, mutta käy siellä harvakseltaan.

Suunnitelma ja työskentely

- Suunnitelmaksi muodostetaan arjen tasapainottaminen, taloustilanteen haltuunotto ja terveydentilaan liittyvien selvitysten tekeminen ja tukeminen.
- Aktiivista työskentelyä syyskuusta 2016-elokuulle 2017. Käynnit 1-2 viikon välein.
- Työskentelyn myötä taloustilanne saadaan tasapainoon. Haetaan asiakkaan kanssa yhdessä oikeat etuudet, maksetaan laskut jne. Kesästä 2017 alkaen asiakas sitoutuu myös välitystiliasiakkuuteen hanketyöntekijän ohjaamana.
- Asiakkaan terveydentilaan liittyen käynnistetään monenlaisia tutkimuksia: traumaoireiluun liittyviä, neurologisia ja psykiatrisia. Oirekuva selkenee ja asiakas alkaa hiljalleen saada tarkoituksenmukaisempaa apua.

- Kodista pidetään huolta yhdessä asiakkaan kanssa. Yhdessä siivoamista, kokkaamista jne. -> Koti pysyy asumiskunnossa ja esim. riidat naapureiden kanssa loppuvat

Muutos, eli tilanne työskentelyn päättyessä

- Asiakkaalle saatiin jatkotueksi ammatillisen palveluohjauksen käynnit 1h/vko kaupungin asumispalveluiden kautta -> tällä tuella pystyy kodistaan huolehtimaan.
- Välitystiliasiakkuus tukee taloudellista pärjäämistä. Asiakas on saanut vanhat velat maksettua, eikä uutta ole muodostunut.
- Terveystilaan liittyvät tutkimukset psykiatrian erikoissairaanhoidossa jatkuvat ja asiakas on niihin sitoutunut.
- Asiakas kuntoutustuella, mikä varmasti vointia paremmin vastaava etuus kuin työttömyysturva

Tulosten rahamääräistäminen

Aikaansaatuu tulos	Esimerkki toiminnasta/palvelusta, joka tuottaa vastaavaa tulosta	á Hinta, €	Määrä	Yhteensä, €
Palveluihin kiinnittymisen tukeminen	Sosiaalityöntekijän kanssa tulevaisuuden suunnittelua ja sitouttamista 10 kertaa	88	6	528
Tuki arjenhallinnassa	Asumisneuvonnan käynnit, yht. 7 kertaa	64	7	448
Velkakierteen katkaisu	Kunnan velkaneuvonnassa asiointi 6 kertaa	76	6	456

Case 6:n kokonaiskustannushyöty on edellä kuvatun laskelman mukaan 1 432 euroa.

CASE 7

Lähtötilanne

- 21-vuotias mies. Asuu itsenäisesti. Ammatillinen koulutus. Ei säännöllistä päivärutiinia.
- Kokee kärsivänsä monenlaisista oireista, kuten hitaudesta ja alhaisesta mielialasta. Niihin liittyen on hakeutunut terveydenhuollon piiriin ja säännölliset käynnit siellä toteutuvat.
- Asiakas on ollut sairauslomalla.

Suunnitelma ja työskentely

- Asiakkaan tavoitteeksi asetetaan työelämään ja opintoihin suuntautuminen ja arjen aktivoituminen.
- Asiakasta tavataan viikoittain tammikuusta maaliskuulle 2018. Sen jälkeen satunnaisia seurantakäynnejä.
- Käynnit painottuvat keskusteluun. Kartoitetaan asiakkaan vahvuuksia, tehdään ammatinvalintates-tejä ja hankitaan tietoa eri vaihtoehdoista. Asiakkaan kanssa käydään tutustumassa lähihoitajaopin-toihin ja tuetaan esimerkiksi työkokeilupaikan etsimisessä kädestä pitäen.
- Asiakkaan kanssa hoidetaan etuusasiat: työttömäksi ilmoittautuminen ja tarvittavat hakemukset.

Muutos, eli tilanne työskentelyn päättyessä

- Asiakas löytää työkokeilupaikan, johon pääsee kokeilemaan lähihoitajan ammattia, joka voisi tulevai-suudessa kiinnostaa.
- Työ alkaa rytmittää päiviä, mikä helpottaa myös oireita, joista asiakas jatkuvasti kuitenkin kärsii. Tuki selviytymiseen tulee edelleen sairaanhoidon kautta säännöllisesti.

Tulosten rahamääräistäminen

Aikaansaatu tulos	Esimerkki toiminnasta/palvelusta, joka tuottaa vastaavaa tulosta	á Hinta, €	Määrä	Yhteensä, €
Palveluihin kiinnittymisen tukeminen	Etsivän nuorisotyön tapaaminen 10 kertaa	44	10	440
Keskustelutuki ja asioiden selvittäminen asiakkaan kanssa	Sosiaalityöntekijän ja TE-hallinnon viranomaisten tapaamiset 3+7 kertaa	88	10	880

Case 7:n kokonaiskustannushyöty on edellä kuvatun laskelman mukaan 1 320 euroa.

CASE 8

Lähtötilanne

- 22-vuotias mies. Lukio suoritettuna. Lyhyitä työpätkiä.
- Asuu ex-isäpuolensa luona ja asumisjärjestelyssä on ollut ongelmaa.
- Taloudellinen tilanne huono -> ei ole saanut ilmoittaututtua työnhakijaksi.
- Asiakas on kärsinyt useamman vuoden ahdistusoireista, joita vain yrittänyt sietää. Hakeutunut useita kertoja päivystykseen oireiden pahentuessa. Säännöllistä hoitoa ei ole.

Suunnitelma ja työskentely

- Suunnitelmaksi asetetaan taloustilanteen vakauttaminen, asumisen järjestäminen sekä työ- ja koulutusvaihtoehtojen pohtiminen.
- Säännöllisiä käyntejä 2-3 krt / kk tammikuusta 2018 alkaen.
- Asiakas löytää itse asunnon lähes heti työskentelyn alettua -> Asiakasta autetaan etuuksien hakemisessa, muuton järjestelyissä jne. Käynneillä asumista on myös tuettu hoitamalla arkea yhdessä asiakkaan kanssa (esim. yhdessä siivoamista, lamppujen vaihtamista, yhteydenottoja vuokranantajaan asunnon puutteista jne.)
 - o Ilman hanketyöntekijän ”välimiehen” roolia asuminen olisi voinut muodostua ongelmaksi, koska asioita vain jää hoitamatta jatkuvasti.
- Asiakkaan kanssa hoidetaan työttömäksi ilmoittautuminen.
- Jatkopoluksi muotoutuu olemassa olevien opintojen jatkaminen yliopistossa. Asiakasta tuetaan selvittämään jatkomahdollisuudet, ilmoittautumaan opintoihin jne.
- Asiakas on todella taitava koodaaja ja toivoo itsekin työllistyvänsä ohjelmoinnin pariin. -> Asiakasta tuetaan työpaikan etsimisessä ja se osa-aikainen työ lopulta löytyykin opintojen oheen.
 - o Erityisesti itsenäisen työn tekeminen on vaatinut yhdessä suunnittelemista. On tehty päiväohjelmia, aikataulutettu ja suunniteltu -> ahdistus ei ole estänyt työntekoa, kun asiakkaalle on tehty näkyväksi esim. päivien rytmittymistä ja sitä, että määräajassa on mahdollista selviytyä asetetuista vaatimuksista.
- Ahdistuksen hallinnan tukemiseksi asiakas ohjataan perusterveydenhuollon psykiatrisen tuen piiriin. Heidän sairaanhoitajiensa kanssa on tehty aktiivista yhteistyötä, jotta asiakas saisi apua psyykkiseen oireiluunsa.

Muutos, eli tilanne työskentelyn päättyessä

- Asiakas opiskelee ja käy työssä.
- Asiakas asuu itsenäisesti. Arjessa on haasteita, mutta se sujuu vähäisellä tuella.
- Asiakkaalla on hoitosuhde perusterveydenhuollon mielenterveyspalveluihin. Päivystykseen asiakkaan ei ole tarvinnut ahdistuksen vuoksi nyt hakeutua.

Tulosten rahamääräistäminen

Aikaansaatu tulos	Esimerkki toiminnasta/palvelusta, joka tuottaa vastaavaa tulosta	á Hinta, €	Määrä	Yhteensä, €
Asunnon saamisen tukeminen	Sosiaalityöntekijä auttaa saamaan asiakkaalle asunnon. Sosiaalityöntekijän tapaaminen 4 kertaa.	88	4	352
Asumisen ja arjen tukeminen	Asumisneuvonnan käynti 10 kertaa	64	10	640
Palveluihin kiinnittymisen tukeminen	Etsivän nuorisotyön tapaaminen 6 kertaa	44	6	264
Etuusasioiden kuntoon saaminen	Sosiaalityöntekijän tuki Kela-asioinnin kanssa, tapaaminen 6 kertaa	88	6	528
Päivystyskäyntien poisjääminen	Asiakkaan ei enää ole tarvinnut hakeutua päivystykseen ahdistuksen vuoksi (aiemmin 3 krt / vuosi)	125	3	375

Case 8:n kokonaiskustannushyöty on edellä kuvatun laskelman mukaan 2 159 euroa.

CASE 9

Lähtötilanne

- 26-vuotias nainen, osastohoidossa.
- Ei ole ollut omaa kotia vuosiin. Asunut ystävien luona. Yksin oleminen vaikeaa.

Suunnitelma ja työskentely

- Tavoitteet: asumisen ja itsenäisen elämän tukeminen.
- Viikoittaiset tapaamiset helmikuu-heinäkuu 2018. Tämän jälkeen noin joka toinen viikko.
- Asiakasta tuetaan muuton järjestämisessä ja kodin tekemisessä ”oman näköiseksi”. Asiakkaan kanssa käydään hoitamassa arjen asioita ja muutoinkin käytetään aikaa siihen, että koti tuntuisi asiakkaasta hyvältä ja turvalliselta paikalta.

Muutos, eli tilanne työskentelyn päättyessä

- Asiakas pystyy asumaan omassa asunnossaan. Käy edelleen kerran viikossa 1 päivän osastohoidossa, mutta muun ajan pystyy viettämään itsenäisesti.

Tulosten rahamääräistäminen

Aikaansaatu tulos	Esimerkki toiminnasta/palvelusta, joka tuottaa vastaavaa tulosta	á Hinta, €	Määrä	Yhteensä, €
Asunnon saamisen tukeminen	Sosiaalityöntekijä auttaa saamaan asiakkaalle asunnon. Sosiaalityöntekijän tapaaminen 4 kertaa.	88	4	888
Arjen tukeminen	Moniammatillisen tukitiimin kotikäynnit 15 kertaa	220	15	1320
Etuusasioiden kuntoon saaminen	Sosiaalityöntekijän tuki Kela-asioinnin kanssa, tapaaminen 4 kertaa	88	4	352
Osastojaksojen poisjäänti	Osastopäivän hinta (psykiatrinen osastohoito)	725	25	18125

Case 9:n kokonaiskustannushyöty on edellä kuvatun laskelman mukaan 20 685 euroa.

CASE 10

Lähtötilanne

- 23-vuotias nainen. Ammatillinen tutkinto.
- Sairauslomalla masennuksen vuoksi ja poissa työelämästä 4 vuoden ajan. Sairausloma päättymässä. Ei suunnitelmaa tulevasta. Ei tahdo työskennellä sillä alalla, josta on tutkinto olemassa.
- Asuu vanhempiensa luona ja itsenäinen asuminenkin voisi kiinnostaa.

Suunnitelma ja työskentely

- Työskentely aloitettu heinäkuussa 2018 ja jatkuu. Tavattu viikoittain heinä-elokuussa. Nyt noin 2 viikon välein.
- Asiakkaan kanssa
 - o tehty ”vahvuuskartoituksia” ja ammatinvalintatestejä.
 - o Keskusteltu kiinnostuksen kohteista, omista voimavaroista jne.
 - o tehtiin työttömäksi ilmoittautuminen
 - o hoidettu erilaisia ”juoksevia asioita”
 - o pohdittu itsenäisen asumisen vaihtoehtoja

Muutos, eli tilanne työskentelyn päättyessä

- Asiakas on kiinnittynyt TE-palveluihin. Suorittaa tällä hetkellä valmentavaa koulutusta.
- Asiakkaalle on alkanut muodostua kuvaa mahdollisista tulevaisuuden suunnitelmista. Opintoihin haakeutuminen tulee ajankohtaiseksi ensi keväänä.
- Asiakas on saanut varmuutta asioiden hoitamiseen ja arjen sujumiseen.

Tulosten rahamääräistäminen

Aikaansaatu tulos	Esimerkki toiminnasta/palvelusta, joka tuottaa vastaavaa tulosta	á Hinta, €	Määrä	Yhteensä, €
Tulevaisuuden suunnittelu ja opintoihin suuntautuminen	Opinto-ohjaajan tuki 8 kertaa	82	8	656
Etuusasioiden kuntoon saaminen	Sosiaalityöntekijän tuki Kela-asioinnin kanssa, tapaaminen 4 kertaa	88	4	352
Palveluihin kiinnittymisen tukeminen	Etsivän nuorisotyön tapaaminen 5 kertaa	44	5	220

Case 10:n kokonaiskustannushyöty on edellä kuvatun laskelman mukaan 1 228 euroa.

CASE 11

Lähtötilanne

- 22-vuotias ylioppilas.
- On ollut vain kotona muutaman vuoden. Kesätöissä isovanhempien yrityksessä.
- Ei ole ilmoittautunut työttömäksi, vaikka sairausloman päättymisestä on jo useampi kuukausi aikaa.
- Asuu äitinsä kanssa.
- Jännittää uusia tilanteita. Ei ole esimerkiksi ikinä maksanut pankkikortilla, eikä uskalla kokeilla. Ei ole myöskään kulkenut julkisilla liikennevälineillä, vaikka tahtois jne.
- Masennusta ja alakuloa tullut viime aikoina, niihin hoito perusterveydenhuollon psykiatriassa

Suunnitelma ja työskentely

- Työskentely aloitettu kesäkuussa 2018. Kolmen kuukauden ajan tavattiin lähes viikoittain, nyttemmin kolmen viikon välein.
- Tavoitteet: säännöllisen tekemisen löytäminen, työ- tai koulutuspolun löytäminen sekä rohkaistuminen arjen asioiden hoitamiseen.
- Asiakkaan kanssa
 - o tehty ammatinvalintatestejä, kartoitettu voimavaroja ja vahvuuksia sekä selvitetty erilaisia kouluttautumisvaihtoehtoja.
 - o autettu työttömäksi ilmoittautumisessa ja etuuksien hakemisessa.
 - o tehty asioita käytännössä. On maksettu pankkikortilla, matkustettu junalla ja linja-autolla sekä opiskeltu muun muassa nettiostosten tekemistä.

Muutos, eli tilanne työskentelyn päättyessä

- Asiakas saatu ohjattua työkokeiluun, jossa tällä hetkellä selvitetään myös mahdollisuutta oppisopimusopiskelun aloittamiseen.
- Asiakas on rohkaistunut monessa arjen asiassa, joskin työtä itseluottamuksen ja uskalluksen vahvistamiseksi tarvitsee edelleen.
- Asiakas on harventanut terveydenhuollon käyntejä ja vointi on silti pysynyt hyvänä. Asiakkaalla ennen erittäin paljon pinnassa ollut itkuisuus on silmin nähden vähentynyt, mikä myös viittaa voinnin kohenemiseen.

Tulosten rahamääräistäminen

Aikaansaatuu tulos	Esimerkki toiminnasta/palvelusta, joka tuottaa vastaavaa tulosta	á Hinta, €	Määrä	Yhteensä, €
Asiakkaan itseluottamuksen kehittäminen	Terapiakäynnit, 20 kertaa	75	20	1500
Työhön motivointi ja työssäkäyntiin tukeminen	Sosiaalityöntekijän kanssa käytävät keskustelut 7 kertaa	88	7	616
Etusasioiden kuntoon saaminen	Sosiaalityöntekijän tuki Kela-asioinnin kanssa, tapaaminen 4 kertaa	88	5	440
Palveluihin kiinnittymisen tukeminen	Etsivän nuorisotyön tapaaminen 10 kertaa	44	5	220

Case 11:n kokonaiskustannushyöty on edellä kuvatun laskelman mukaan 2 776 euroa.

CASE 12

Lähtötilanne

- 27-vuotias. Ammatilliset opinnot hieman kesken ja niiden suhteen opiskeluaika oli juuri päättymässä -> paine saada tutkinto valmiiksi.
- Asiakas asui Sastamalassa, jossa hänellä ei kuitenkaan ollut mitään sosiaalista verkostoa.
- Voimattomuutta ja masentuneisuutta, ei ollut hoidon piirissä
- Taloudelliset asiat osin hoitamatta: vuokratästejä oli kertynyt ja etuuksia jäänyt hakematta

Suunnitelma ja työskentely

- Tavoitteet: opintojen suorittaminen loppuun sekä jatkokoulun pohtiminen.
- Aktiivista työskentelyä viikoittain toukokuusta 2017 marraskuulle 2017
- Asiakas ohjattiin perusterveydenhuollon psykiatriisiin palveluihin asiakkaaksi.

- Asiakkaan kanssa hoidettiin rästiin jääneitä asioita koulutehtäviin ja etuusasioihin liittyen.
- Asiakasta tuettiin löytämään itselleen asunto uudesta kaupungista, jossa hänellä oli olemassa myös sosiaalista verkostoa

Muutos, eli tilanne työskentelyn päättyessä

- Asiakas muutti isompaan kaupunkiin, jossa hänellä on mahdollisuus saada tukea verkostoltaan.
- Uudessa asuinpaikassa ohjattiin hankkeemme kautta etsivän nuorisotyön ja paikallisen työpajan asiakkaaksi. Suuremmalla paikkakunnalla enemmän palveluvalikoimaa, joista toivottiin asiakkaan hyötyvän.
- Opinnot eivät valmistuneet, mutta menivät kuitenkin eteenpäin. Lisäksi uudella paikkakunnalla niiden suorittaminen tulee onnistumaan joustavammin, mikä myös vaikutti muuttopäätökseen.
- Asiakas saatiin ohjattua uudella asuinpaikkakunnalla myös psyykkisen avun piiriin.

Tulosten rahamääräistäminen

Aikaansaatu tulos	Esimerkki toiminnasta/palvelusta, joka tuottaa vastaavaa tulosta	á Hinta, €	Määrä	Yhteensä, €
Talouden kuntoon saattaminen	Kunnan velkaneuvonnassa asiointi 6 kertaa	76	6	456
Opintojen edistäminen	Koulunkäyntiavustajan tapaaminen 10 kertaa	72	10	720
Palveluihin ohjaaminen ja niihin kiinnittymisen tukeminen	Etsivän nuorisotyön tapaaminen 5 kertaa	44	5	220
Etuusasioiden kuntoon saaminen	Sosiaalityöntekijän tuki Kela-asioinnin kanssa, tapaaminen 2 kertaa	88	2	176

Case 12:n kokonaiskustannushyöty on edellä kuvatun laskelman mukaan 1 572 euroa.

Syrjäytymisen ehkäisyn taloudellinen merkitys

Nuorten syrjäytyminen ja sen ehkäisy on ollut keskusteluissa hyvinkin tiiviisti viimeisen 20 vuoden ajan. Samoin myös sen taloudellista merkitystä on laskettu ja pyritty osoittamaan erilaisten mallien ja skenaarioiden vaikutuksia. Syrjäytymisen ehkäisyn taloudellista hyötyä voidaan tarkastella Kajanojan (2000)² tutkimusten perusteella sekä julkistalouden että kansantalouden näkökulmista. Julkistalouden näkökulmasta syrjäytymiseen vaikuttaviin tekijöihin vaikuttaminen vähentää näistä kunnille ja valtiolle aiheutuvia sosiaali- ja terveysmenoja. Koska sosiaali- ja terveystoimi toimivat etukäteen määritetyn budjetin puitteissa, tietyn ryhmän palvelujen käytön ja siihen liittyvien kustannusten aleneminen mahdollistaa resurssien käyttämisen palveluiden tuottamiseen muille väestöryhmille. Budjettiresurssit eivät välttämättä muutu, mutta resurssit kohdentuvat yhteiskunnan kannalta tarkoituksenmukaisemmin. Kansantalouden näkökulma puolestaan tarkastelee teemaa ennen kaikkea käyttämättä jäävän työvoimapotentiaalin kautta. Mikäli syrjäytyminen vähenee ja yhä useampi saadaan kiinnittymään yhteiskuntaan ja työelämään, lisääntyy kansantalouden tuotos ja tulos, eli positiivinen verokertymä³.

² Kajanoja, J. (2000). Syrjäytymisen hinta. Teoksessa Heikkilä, Matti & Karjalainen, Jouko (toim.) Köyhyys ja hyvinvointivaltion murros.

³ Asunnottomuuden vähentämisen taloudelliset vaikutukset. Ympäristöministeriön raportteja 7/2011.

Aiemmin puhuttiin yleisesti siitä, että yksi syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle noin miljoona euroa. Tähän päätyy myös Kajanojan (2000) laskelmat, joiden mukaan koko työuran (oletus 40 vuotta) kestävä syrjäytymisen aiheuttama kustannus julkistaloudelle on noin 400 000 euroa ja kansantaloudelle 600 000 euroa per henkilö. Vuonna 2007 Valtiontalouden tarkastusviraston raportissa⁴ esitettiin, että yhdestä syrjäytyneestä nuoresta aiheutuu 700 000 euron kansantulon (menetetty tuotannontekijä) ja 430 000 euron julkisen talouden (lisääntyvä kustannusrasite) menetys. Ohtonen (2016)⁵ toteaa omassa työpajatoimintaan ja starttivalmennukseen liittyvässä kustannushyötyselvityksessään, että vaihtoehtoisen työuran mittaiset ansionmenetykset (sis. eläkemaksut) ovat yhden nuoren osalta noin 1,4 miljoonaa euroa. Tosin näistäkin julkisuudessa esitetyistä summista käydään kriittistä keskustelua. Valtiontalouden tarkastusviraston laskelma on kuitenkin likimain oikea, jos henkilö on koko elämänsä työttömänä ja tukien varassa, mutta tällainen skenaario ei kuitenkaan toteudu kaikilla syrjäytymisvaarassa olevilla.

Toteutumattomien työurien osalta aiheutuvat miljoonaluokan kustannusvaikutukset ovat kuitenkin hankalia ajassamme, jossa tuloksellisuutta pitää pystyä tarkastelemaan joko vuosittain tai jopa kvartaaleittain. Vuositason laskelmissa on kuitenkin samaa väljyyttä kuin koko työuraa estimoivissa laskelmissa. Tulos riippuu hyvin pitkälti siitä, mitä laskelmiin otetaan mukaan ja millaisilla hinnoilla kustannusvaikutuksia lasketaan. Asunnottomuuskonkreettissa tehtyä syrjäytymisen kustannusvaikuttavuutta laskettaessa vuositasolla syrjäytyneen henkilön kustannus julkistaloudelle oli vuoden 2010 hintatasolla 16 900 euroa vuodessa ja kansantaloudelle 24 800 euroa vuodessa – eli yhteensä 41 700 euroa vuodessa. Ohtosen (2016) laskelmat työpaja- ja starttivalmennusnuoria tukevista sosiaalisista tulonsiirroista (työmarkkinatuki, asumistuki ja ajoittainen toimeentulotuki) oli noin 1 050 euroa kuukaudessa ja noin 12 600 euroa vuodessa.

Mielenkiintoinen ja tuore avaus syrjäytymisen yksilökohtaisiin syihin ja riskitekijöihin on Hillin et al. (2017)⁶ tutkimus, jossa on hyödynnetty laajasti niin sanotun kansallisen syntymäkohortti 1987:n rekisteriaineistoja ja niitä on yhdistetty aiempien tutkimusten (Kestilä et al. 2012; Kataja et al. 2014) perusteella löydettyihin keskeisimpiin nuorten kodin ulkopuolisiin sijoituksiin ennustaviin tekijöihin. Näitä tekijöitä ovat vanhempien kouluttamattomuus, äidin mielenterveyden ongelmat, äidin yksinhuoltajuus syntymän hetkellä sekä perheen taloudelliset vaikeudet.

Vaikka meillä ei ole tarkempaa tietoa siitä, miten eri riskiluokat ovat olleet läsnä näiden 12 nuorten vanhemmissa ja siten nuorten lapsuudessa, niin voimme kuitenkin hyödyntää tässä mallin kustannuslaskentaa, joka kuvaa sitä, miten eriasteinen ulkopuolisuus vaikuttaa siihen, millaisia yhteiskunnallisia kustannuksia heidän huolehtimisesta ja auttamisesta laskennallisesti aiheutuu.

Skenaariot – eli mitä olisi voinut tapahtua, jos hankkeen väliintuloa ei olisi tapahtunut

Edellä olevissa 12 asiakastapauksessa on kuvattu ne kustannukset, joita laskennallisesti voidaan arvioida aiheutuneen, mikäli joku olemassa oleva (julkinen tai yksityinen) taho olisi saanut vastaavat tulokset ja muutokset aikaan. Tämä on luonnollisesti vain ”kustannuskolikon” toinen puoli – ja oikeastaan hyvin pieni osa siitäkin. Kokonaan toinen tapa kuvata yhteiskunnallisia kustannuksia on laatia skenaarioita siitä, mitä olisi voinut tapahtua, mikäli asioihin ei olisi puututtu ja asiakkaan asioita saatu hoidettua kuntoon.

⁴ Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomus 146/2007.

⁵ Ohtonen, Jukka (2016). Starttivalmennus ja työpajatoiminta. Taloudellisia näkökulmia.

⁶ Hilli Petri, Ståhl Timo, Merkikukka Marko & Ristikari Tiina (2017) Syrjäytymisen hinta – case investoinnin kannattavuuslaskelmasta. Yhteiskuntapolitiikka 82 (2017): 6.

Case 1 on 24 -vuotias nainen, joka ilman hanketoiminnan väliintuloa olisi tällä hetkellä edelleen asunnoton, käyttäisi päihteitä ja velkaantuisi. Kyseisen asiakkaan elämä oli ennen väliintuloa luisumassa yhteiskunnan näkökulmasta sellaiseen suuntaan, että olisi ollut hyvin todennäköistä, että muutaman vuoden sisällä hän olisi ollut joko laajan ja intensiivisen päihdehoidon tai psyykkisen tuen tarpeessa. Lisäksi hän olisi todennäköisesti sellaisella polulla, josta työllistyminen ja sitä kautta yhteiskunnan toimintaa mahdollistavien verokeräytymien muodostuminen olisi ollut hyvin epätodennäköistä.

Kustannusvaikuttavuuden näkökulmasta case 1 olisi aiheuttanut jatkossa ainakin seuraavia julkistalouden kustannuksia vuosittain:

Sosiaaliset tulonsiirrot* 12kk	12 600 €
4 käyntiä terveystakeskuslääkärillä	416 €
2 kk kuntoutus päihdehuoltolaitoksessa	15 000€
yhteensä	28 016 €

**työmarkkinatuki, asumistuki ja ajoittainen toimeentulotuki*

Case 11 on 22 -vuotias nainen, joka ilman hanketoiminnan väliintuloa olisi todennäköisesti jäänyt ehkä vuoksikin äidin luo asumaan ilman koulutusta ja työtä. Samalla työkyky olisi laskenut vuosien myötä ja todennäköisesti olisi tarvittu intensiivisiä interventioita ja paljon työkykyä tukevaa toimintaa ennen kuin opinnot olisivat tulleet mahdollisiksi. Sen sijaan hanketoimijoiden tuella hän on löytänyt itselleen itseään kiinnostavan alan ja hän myös saanee oppisopimuspaikan, josta hänelle aukeaa tulevaisuus työelämässä.

Ilman hanketoiminnan väliintuloa hänen kohdallaan yhteiskunnalle olisi aiheutunut kustannuksia pitkittyneestä työttömyydestä ja siihen liittyvästä ulkopuolisuudesta, joka olisi todennäköisesti johtanut yhä syvenevään syrjäytymisen kierteeseen. Tämän asiakkaan kohdalla myös mielenterveys- sekä työllistymistä edistävien palveluiden tarve olisi vuosien saatossa kasvanut merkittävästi.

Kustannusvaikuttavuuden näkökulmasta case 11 olisi aiheuttanut jatkossa ainakin seuraavia julkistalouden kustannuksia vuosittain:

Sosiaaliset tulonsiirrot* 12kk	12 600 €
3 käyntiä terveystakeskuslääkärillä	312 €
2 kuukauden kuntoutusjaksoa	
mielenterveyspalveluissa	15 000 €
Työpajatoimintaan osallistuminen	2 500 €
yhteensä	30 412 €

**työmarkkinatuki, asumistuki ja ajoittainen toimeentulotuki*

Molempien edellä esitettyjen vuositason palveluiden käyttöön liittyvien skenaarioiden tarkasteluun liittyy muuttujia, jotka tulee huomioida ja tunnistaa. Ensinnäkin palvelutarpeet luonnollisesti muuttuvat vuosien saatossa eikä yllä oleva listaus ole edes täydellinen, sillä siihen ei ole laskettu esimerkiksi terveydenhuollon muita käyntejä, hammashoitoa tai muita sosiaalihuollon etuuksia. ***Yleistäen voidaan kuitenkin todeta, että 10 vuoden aikana esimerkkihenkilöiden tuen ja palvelujen kustannukset yhteiskunnalle voisivat olla jotain 200 000 - 300 000 euron välillä.***

Näiden lisäksi kustannuksiin tulee laskea se skenaario, että kyseiset nuoret eivät olisi päässeet kunnolla kiinni työelämään - satunnaisia patkätöitä lukuun ottamatta – seuraavien 30-40 vuoden aikana. Näistä ansiotulo-

ja veromenetyksistä aiheutuu noin 2/3 kaikista syrjäytymisen kustannuksista. Esimerkkinä aiemmin mainittu VTV:n raportti (2007), jonka mukaan ulkopuolisuudesta (ei työssä eikä koulutuksessa) aiheutuu henkilön elin-aikana noin 700 000 euron kansantulon menetys. Laskemalla case 1 ja 11 osalta julkistalouden kustannukset sekä kansantalouden tulon menetykset, päästään ko. henkilöiden odotettavissa olevien 30-40 vuoden työ-urien ajalta yli miljoonan euron kustannuksiin tai menetettyihin yhteiskunnan tuloihin. Näin ollen puhutaan samoista summista, joita viimeisen 20 vuoden aikana on yleistetty syrjäytymisen aiheuttavan yksilön elämän aikana.